

6. Робоча навчальна програма дисципліни «Теорія і практика перекладу» для базового напрямку 020303 «Філологія» фахового спрямування «Прикладна лінгвістика». – Львів : НУЛП, 2010. – 7 с.

7. Б. Шуневич. Курс дистанційного навчання з теорії і практики військового перекладу / Шуневич Б. // Матеріали щорічної конференції IREX для випускників американських програм. – Київ, жовтень, 2000. – С. 51–52.

8. Шуневич Б. Зміст і модель дистанційного курсу «Теорія і практика перекладу» / Шуневич Б., Голтвян В. // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – Ч. II. – № 13 (224). – С. 105–111.

9. Шуневич Б. Проект дистанційного курсу з «Теорії і практики перекладу» для студентів третього курсу спеціальності «Міжнародна інформація» / Шуневич Б., Кулеба О. // Мультимедійні засоби в навчанні мов і перекладу : тези доповідей V Міжнародного науково-практичного семінару (10-11 січня 2008 р.) – К. : ІМВ, 2008. – С. 11–13.

УДК 811.16..81'255

Іщенко Т.В. (Дніпропетровськ)

ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФАХОВИХ ТЕКСТІВ СПОРТУ

Висвітлено типові помилки, при перекладі фахових текстів спортивної тематики. Подані основні класифікації перекладацьких помилок та зроблений аналіз помилок при перекладі фахових текстів спортивної тематики професійним перекладачем. Проаналізовано теоретичний матеріал та розроблені практичні підходи до вивчення причин та методів запобігання перекладацьким помилкам.

Ключові слова: перекладацькі помилки, фахова мова спорту, стильова маркованість спортивного терміна.

Изучены типичные ошибки при переводе текстов спортивной тематики. Предложены основные классификации переводческих ошибок и сделан анализ ошибок при переводе спортивных текстов. Предпринята попытка анализа теоретического материала и разработаны практические подходы к изучению причин и методов предупреждения переводческих ошибок.

Ключевые слова переводческие ошибки, LSP спорта, стилистическая маркированность спортивного термина.

The article deals with the pressing problems of the translators' mistakes when dealing with sport texts. The research has been made on the basis of major translators' mistakes classifications together with the practical analysis. The research looks at both theoretical and practical investigations of the translators' mistakes as well as practical advice to sport texts translators.

Key words: LSP of sport, translation techniques, translators' mistakes.

Переклад – явище багатоаспектне, може бути різних видів та передбачає роботу з текстами різних стилей і жанрів. Виходячи з цього, перекладознавці пропонують різні підходи до класифікації помилок в усному та письмовому перекладах. Виділяють також особливості типології помилок у художньому або технічному тексті, розроблено класифікації лексичних та граматичних помилок в перекладі (тобто помилок, що пов'язані з перекладом, наприклад, фразеологізмів, каламбурів або видового значення дієслова – тобто за типом вихідної одиниці). Класифікації помилок можуть бути орієнтовані на оцінку перекладу, а можуть пропонувати аналіз не стільки результатів перекладу, скільки процесу перекладу та відображати можливі причини помилок.

У рамках даної розвідки ми спробуємо подати найбільш практичну, на наш погляд, класифікацію помилок, яку можна застосовувати в усіх жанрово-стилістичних різновидах спортивних текстів, а також зробити аналіз найбільш типових помилок при перекладі фахових текстів спорту. Під помилкою ми, разом з Л. К. Латишевим, розуміємо «неправильність, ненавмисне відхилення від нормативного, стандартного, правильного, відхилення від правил, порушення вимог» [5, с.15].

Асоціація перекладачів України, розробивши «Стандарт професії» від 2008 року, визначила показники якості письмового перекладу, в якому прописано, що переклад вважається якісним, якщо:

- переклад відповідає вимогам замовника та відповідає початковому тексту за змістом, смислом, оформленням;
- переклад не містить граматичних, орфографічних і пунктуаційних помилок;
- термінологія перекладу відповідає галузевій приналежності початкового тексту;
- у перекладі дотримується одноманітність термінів, найменувань, умовних позначень, скорочень, символів [1].

Тобто фактично, в стандарті перекладачі-практики зафіксували найважливіші норми перекладу, а саме норми перекладу, що були озвучені В. Н. Комісаровим:

- 1) норма еквівалентності перекладу;
- 2) жанрово-стилістична норма перекладу;
- 3) нормативність мови перекладу;

- 4) прагматична норма перекладу;
- 5) конвенціональна норма перекладу [4, с.151].

Вимоги стандарту логічно перекликаються з класифікацією Крістіани Норд у монографії «Аналіз тексту та переклад», в якій авторка виявила три основні групи перекладацьких помилок:

1. Прагматичні помилки (недотримання вказівок та інструкцій, що були отримані від замовника перекладу, порушення основного призначення тексту).

2. Культурологічні (недотримання стилістичних норм культури мови перекладу).

3. Мовні помилки (порушення лексичних, граматичних, орфографічних та пунктуаційних норм) [8, с.74].

Мовні помилки пов'язані з недостатнім знанням як іноземної так і рідної мови. Але більшість науковців вважають такі знання базовими для перекладача [2, с.58]. Тому більшість перекладацьких помилок експерти вважають саме прагматичними помилками, які можна розглядати за такими зовнішніми текстуальними факторами, як специфіка адресата, попередні знання про адресата чи цільову аудиторію [8, с.76]. Практичне уявлення перекладача про якість перекладу значною мірою формується саме через розуміння помилок у перекладі [5, с.78]. Отже, вважаємо що класифікація перекладацьких помилок Крістіани Норд недостатньо розроблена для практичного використання в роботі редакторів та викладачів перекладу.

В. А. Єфименко пропонує типологію перекладацьких помилок, яка найбільш якісно та практично відбиває помилки, типові при перекладі текстів фахової мови спорту, принаймні її офіційно-ділового варіанта, що є об'єктом нашого аналізу:

1. Змістові помилки (перекручення інформації, неповнота або надлишковість, неперекладені фрагменти, втрата послідовності викладу);

2. Термінологічні помилки (порушення єдності термінології, невідповідність термінів глосарію, словникам, певним галузевим стандартам);

3. Мовні помилки (граматичні, лексичні, орфографічні, пунктуаційні);

4. Стилiстичні помилки (стильова невідповідність дібраних мовних засобів, незв'язність тексту, невідповідність структури речень, усталених фраз певному жанру);

5. Культурно-специфічні помилки (нерелевантні посилання на культурні пам'ятки мови перекладу, помилкове відтворення етноспецифічних концептів, цитат, алюзій тощо) [3].

Типологія помилок, розроблена В.А. Єфименко, на нашу думку, найбільш зручна для реалізації поставлених завдань, а саме для аналізу помилок у тексті перекладу правил Міжнародного паралімпійського комітету з плавання *IPC Swimming Rules and Regulations 2011-2014*. Вибір тексту пояснюється нашим доступом до реальних двосторонніх текстів, переклад українською яких був здійснений не фахівцями Національного паралімпійського комітету України, а перекладачами однієї з перекладацьких компаній м. Дніпропетровськ. Такий вибір зроблено задля «чистоти експерименту», тобто ми вважаємо за необхідне проаналізувати переклад, зроблений фаховими перекладачами, які не є перекладачами фахових спортивних текстів, що допоможе виявити вміння та навички, якимим мають володіти перекладачі текстів саме фахової мови спорту.

Змістові помилки, які, слідом за В. А. Єфименко ми вважаємо найсуттєвішими, такими, що спотворюють зміст оригіналу, поділяють на два види – буквалізми та вольності. Дефініцію цих понять, давно усталених у теорії перекладу можна знайти в будь-якому термінологічному словнику, а всю історію перекладацької думки науковці розглядають як намагання відшукати баланс між цими двома крайностями в перекладі.

Так, у тексті, що аналізується, маємо численні приклади як буквалізмів так і вольностей. Найбільш поширена помилка, яку можна назвати буквальним перекладом, тобто така помилка перекладача, що полягає в передачі формальних або семантичних компонентів слова, словосполучення або фрази, завдаючи шкоду змісту [6, с.64], це засоби передачі модальності, які перекладач аналізованого тексту використовував некоректно, наразі буквально. Так, абсолютно в усіх випадках вживання в тексті (88 випадків) модальне значення повинності, виражене лексико-граматичними засобами, тобто модальними дієсловами *must*, *shall* та *should*, передано за допомогою українського модального дієслова *повинен*, не враховуючи стилістичних особливостей українського офіційно-ділового стилю, в якому модальне значення повинності передається імпліцитно. Крім того, в більшості випадків некоректний спосіб передачі модальності супроводжується невинуватим збереженням пасивного стану в українському тексті, частотність використання якого, як відомо, в українській мові значно нижча, ніж в англійській, що призводить до нетипової пасивізації українського тексту:

The entry criteria (number of athletes/NPC, MQS, list of events, etc.) shall be defined in the Qualification Documentation for a specific competition.// 4.1.Критерії зарахування для кожного окремого змагання (кількість спортсменів/НПК, Мінімальні Кваліфікаційні Стандарти, список змагань тощо) повинні бути визначені (наш переклад: визначаються) в Кваліфікаційній Документації.

The heat preceding the last three heats shall consist of the next fastest swimmers; the heat preceding the last four (4) heats shall consist of the next fastest swimmers, etc. Lanes shall be assigned in descending order...// Заплив, що передував останнім трьома запливами, повинен складатися (наш переклад: складається) з наступних найшвидших плавців; заплив, що передував останнім чотирма (4) запливами, повинен складатися з наступних найшвидших плавців і так далі. Доріжки повинні бути розподілені між спортсменами відповідно до їхніх результатів по кожному запливу у зворотному напрямку...

Серед змістовних помилок маємо також перекручення інформації:

2.4 *Entry Criteria and Competition Format*//2.4 Критерії Зарахування (наш переклад: критерії допуску) та Формат Змагань.

2.4.2.1. *Single class event, 1 MQS of the event class, 1 medal event of the event class* // 2.4.2.1.Змагання в одному класі (наш переклад: змагання серед спортсменів одного класу), 1 МКС класу змагань, 1 змагання за медалі у класі змагань.

The swimmer keeps his classification for this event. // ... а класифікація учасника для участі в такому запливі буде збережена.

Перекручення інформації в даному реченні призводить до повного викривлення фактів. Мова не йде про збереження чи зміну класифікації, мовиться про те, що в подібних змаганнях, незважаючи на можливості участі спортсменів кількох класів в одному виді змагань, оцінка їхніх результатів здійснюється лише серед спортсменів їхнього класу. Та якщо спортсмен прийшов третім серед всіх, а першим серед спортсменів свого класу, то він отримує золоту медаль. Тобто перекласти слід було: ... спортсмени змагаються в своїх класах.

Наступний приклад перекручення може стати причиною дискваліфікації спортсмена та необхідністю сплатити штраф 50 є., якщо опублікувати такий переклад як офіційні правила:

2.6.2 *In competition medical withdrawals shall normally be reported no later than 30 minutes prior to the start of the event.* // 2.5.2. За умов змагання, про відсторонення з медичної причини необхідно повідомляти щонайменше за 30 хвилин до початку запливу (наш переклад: до початку сесії). Фактично, треба подати медичну довідку про відсторонення хворого спортсмена за 30 хвилин до початку відповідної сесії, а не до початку запливу, оскільки заплив спортсмена може стояти в розкладі о 19.30, а початок фанальної сесії, зазвичай починається о 17.00. Отже, медична довідка має бути подана не пізніше ніж о 16.30, а не о 19.00.

Ще одним прикладом непоправних наслідків перекладацьких помилок може слугувати переклад речення: 2.7.3 *For heats and finals, swimmers (including reserves in the finals) must report to the Call Room no later than 20 minutes prior to the start of their event.* // 2.7.3. За участі в запливах та фіналах, спортсмени (включаючи резервних спортсменів у фіналах) повинні підтвердити свою участь щонайменше за 20 хвилин до початку їхнього запливу. Викривлення фактів у даному випадку коштуватиме спортсмену 50 є. та дискваліфікації, тому що спортсмен має з'явитися та вже не покидати передстартових приміщень.

Формулювання наступного речення не залишає сумнівів щодо того, хто платитиме за протест: *IPC Swimming will retain the protest fee.* // Плата за подання протесту буде утримана IPC з Плавання. Так, виходячи з тексту перекладу, платити буде Плавання, до речі, не відомо, чого це загальне ім'я, а саме назва виду спорту, написано з великої літери на користь IPC, хоча фактично платить федерація, яка подає протест, і в разі незадоволення протесту 150 є. застави не повертається.

The detailed rules of procedure in respect of Appeals to the BAC are provided in the IPC Handbook // Детальні правила проведення процедури апеляції в ВАС наведені у Керівництві IPC. Некоректний переклад Handbook призводить до викривлення значення речення, адже серед значень слова «керівництво», поданих у тлумачному словнику української мови, немає значення «посібник». Питання також виникають і до передачі аббревіатур в даному прикладі. Так, аббревіатура IPC ключова в текстах паралімпійської тематики, тому має сталий український еквівалент МПК (Міжнародний паралімпійський комітет), зафіксований, до речі, в «Науковому спортивному словнику» Алана Томлінсона (*A Dictionary of Sports Studies*). Щодо іншої аббревіатури ВАС, то найбільш адекватним та ємним варіантом вважаємо словосполучення «апеляційна комісія», що є мотивованим, на відміну від ВАС. Некоректна передача аббревіатур наразі не викривлює значення тексту, але значно ускладнює, а не спрощує, як це має бути у фахових текстах, його розуміння.

Наступний приклад демонструє наявність фактичної помилки при передачі аббревіатури, коли перекладач зробив спробу передати аббревіатуру повною формою, припустивши (але не перевіривши), що LOC – це місцевий олімпійський комітет, тоді як мова йде про паралімпійське плавання, де LOC має значення *Local Organizing Committee*, тобто оргкомітет змагань. Словники не дають розшифровку даної аббревіатури, однак на сайті федерації плавання МПК можна знайти розтлумачення всіх офіційних аббревіатур: *In the event that the breach is not immediately remedied the competitor may be requested to wear attire provided by the LOC.* // . У випадку якщо порушення не було негайно усунене, учасника можуть попросити одягти екіпіровку, надану Місцевим Олімпійським Комітетом.

Маємо також приклади неправомірного застосування антонімічного перекладу, тобто передачі абсолютно протилежного значення, що можна пояснити лише неухважністю перекладача, а також відсутністю етапу редагування перекладу та контролю якості перекладу в перекладацькій агенції. Але якими причинами не було пояснено наявність таких помилок, значення тексту спотворено та факти перекручені: *When AOE is used, it may be necessary to use the full complement of timekeepers, when a video backup system or finish judges are used.* // При застосуванні АОЕ, може постати необхідність у використанні повного комплексу секундомірів у тому випадку, якщо не застосовується система відео повторів та не залучені судді на фініші. В даному прикладі можна також заперечити правомірність використання англійської аббревіатури АОЕ для передачі назви електронного суддівського обладнання.

Ще один приклад буквализму породжує надлишкову інформацію в тексті перекладу: *Such swimmer must complete the scheduled distance of the event to apply for a record at the intermediate distance.* // Такий спортсмен повинен завершити внесену до розкладу дистанцію запливу для того, аби претендувати на встановлення рекорду на проміжній дистанції. Замість модального дієслова *повинен* пропонуємо передати модальність повинності модальним дієсловом «має», як стилістично доречнішим. Наступне речення також є прикладом буквального перекладу: *...his performance shall not be nullified by any subsequent disqualification of the his/her relay team...* // ... жодні порушення зі сторони інших спортсменів його команди або їхня наступна дискваліфікація (наш переклад: можлива дискваліфікація)...

Видається доцільним до змістових помилок віднести також випадки непереведених блоків інформації, що також наявні в тексті розгляданого перекладу. Так, пункт 3.5.2.4 абсолютно відсутній у тексті перекладу.

Наступна група перекладацьких помилок, згідно з типологією В. А. Єфименко, – термінологічні помилки. В цій групі маємо невідповідність спортивної термінології та порушення єдності термінології.

Тлумачення першого терміна, переданого некоректно – *Control Room Supervisor* – Наглядач Пункту Управління, – знаходимо в «Правилах проведення змагань з плавання» – як наглядач у кімнаті контролю.

Можливо, це також не ідеальний термін, але це той самий термін, яким оперують україномовні фахівці з плавання. Наступна груба помилка термінології *Technical Delegate - Представник з Технічних Питань*, тоді як цей термін у правилах звучить як *технічний делегат*. До речі, орфографічну помилку, а саме написання кожного слова з великої літери, не можна назвати значною помилкою, що спотворює зміст тексту, але вона спотворює вигляд тексту перекладу.

Наступна термінологічна помилка не викриває змісту терміна та має доволі мотивовану форму, але не є терміном *competition medical officer - медичний інспектор змагань*, при тому, що терміном є *офіційний лікар змагань*.

Переклад терміна *Multiple class event - змагання у багатьох класах* також вважаємо некоректним. Причину перекладацької помилки вбачаємо в відсутності професійних знань у галузі саме параолімпійського плавання у перекладача. Пропонуємо перекласти цей термін як *мультикласові* або *багатокласові змагання*, який принаймні має збережену внутрішню мотивацію.

Ще один термін *wild card - допуск до змагань за рішенням організаторів* має сталий відповідник в українській мові *біла карта*, що не зафіксовано в словниках, оскільки перша спроба створити двомовні словники паралімпійських видів спорту була здійснена на замовлення оргкомітету XIV зимових паралімпійських ігор в Сочі 2014 р. Таким чином, варіант, що надав перекладач, є описовим перекладом, який не спотворює зміст тексту, але не є терміном, яким оперують фахівці, та терміном, що має використовуватися в офіційно-діловому тексті.

Терміну *freestyle - фрістайл* відповідає в українському плаванні термін *вільний стиль*, що, до речі, зафіксовано в словниках.

Некоректний переклад терміна *the list of events - список запливів* спотворює зміст тексту та має перекладатися як *види програми*.

Правопис терміна *параолімпійський* також некоректний, оскільки, оскільки пишеться без серединного -о-, тобто правильна форма написання *параолімпійский*.

Така велика кількість термінологічних помилок у тексті перекладу правил змагань пояснюється тим, що перекладач не мав досвіду перекладу спортивних текстів, а також жодного уявлення про специфіку параолімпійського спорту. Однак він мав би запобігти таким помилкам, відкривши правила змагань українською та скористатися зафіксованою термінологією хоча б олімпійського плавання. До того ж більшість термінологічних виявлених помилок, суттєво впливають на зміст тексту, перекручуючи його.

Наступна група помилок, що були виявлені в тексті перекладу правил змагань з плавання, - це мовні помилки, серед яких є синтаксичні, як на рівні словосполучення так і на рівні речення, лексичні, морфологічні та орфографічні. Деякі орфографічні помилки ми вже виявили. Зафіксовано також такі граматичні помилки:

- Використання некоректного виду дієслова: ... *керівник команди відповідної країни повинен відсторонити необхідну кількість спортсменів, аби виконувати вимоги, вказані у Кваліфікаційній Документації*. Згідно з нормами української мови замість недоконаного виду дієслова перекладач мав би скористатися дієсловом доконаного виду ...*аби виконати вимоги...*

- Використання некоректного часу в тексті перекладу: *У випадку якщо Головний Класифікатор встановить відсутність дійсної причини для подання протесту, або виявить, що Бланк Протесту містить не всю необхідну інформацію, Головний Класифікатор відхилить протест та повідомить про це всі зацікавлені сторони*. Така помилка, тобто використання майбутнього часу замість теперішнього при перекладі офіційно-ділових текстів українською, типова для перекладу даного тексту та пояснюється інтерференцією тексту перекладу та браком перекладацьких компетенцій перекладача.

- Частотною граматичною помилкою, що, на нашу думку, пов'язана з білінгвальним середовищем центральної України, можна назвати використання активних дієприкметників при перекладі українського, які, як відомо, маловживані в українській мові: *Протягом естафетних запливів, всі показники часу на 50 метрах та на 100 метрах повинні фіксуватися та відображатися в офіційних результатах лідируючих спортсменів*.

Серед стилістичних помилок, наявних в аналізованому тексті, маємо порушення лексичної сполучуваності слів: *Протести повинні вирішуватись у спосіб, який би завдавав якомога меншого впливу на учасників змагань...* В наведеному прикладі, некоректна лексична сполучуваність, оскільки завдати можна лише шкоди, що спричинило також використання прийменника *на*, що є недоречного в словосполученні *завдати шкоди*, оскільки дане дієслово потребує безприйменникового керування.

До культурно-специфічних помилок можемо віднести помилки, що пояснюються необізнаністю перекладача в питаннях толерантності та політкоректності. Так у пункті 2.12.3.4., перекладаючи словосполучення *the name and nationality of the swimmer*, перекладач пропонує кальку: *ім'я та національність плавця*, тоді як національність громадян України неможливо встановити згідно з офіційними документами, оскільки з причин толерантності така графа була вилучена з паспортів громадян України. Тобто можна говорити лише про громадянство, саме ця інформація важлива для організаторів спортивних змагань. Таким чином, спроби перекладача встановити національність українських плавців видаються дещо некоректними.

Наведені приклади не вичерпують усіх змістових, термінологічних та мовних перекладацьких помилок, які потребують уваги перекладача, редактора перекладу або менеджера з контролю якості перекладу та, звісно, викладача перекладу. Здійснений аналіз перекладацьких помилок дає нам змогу говорити про брак лінгвістичної, соціокультурної та інформаційно-технологічної компетенцій перекладача текстів фахової мови спорту. Оскільки весь спектр помилок, що було визначено і виділено в теорії, а саме в класифікації В. А. Єфименко, знайшов своє місце в перекладі лише одного офіційно-ділового тексту фахової мови спорту, про складність якого, до речі, свідчать також дані, отримані на основі теорії інформаційної ентропії.

Підсумовуючи сказане, вважаємо суттєвим акцентувати на тому, що професійна компетентність перекладача - це інтегративна характеристика особистості фахівця, що включає лінгвістичну, соціокультурну,

психологічну та інформаційно-технічну компетенції, та дозволяє перекладачеві ефективно здійснювати свою професійну діяльність. У проаналізованому тексті прогалини в професійній компетентності спричинили цілу низку значних перекладацьких помилок, на що, безперечно, слід звернути увагу при підготовці перекладачів. Перспективи подальших досліджень полягатимуть у визначенні інструментарію оцінювання якості перекладу, використання якого має на меті поліпшити якість перекладу текстів фахової мови спорту.

Список використаної літератури

1. АПУ Стандарт професії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uta.org.ua/ru/translation_standards.
2. Новый взгляд на классификацию переводческих ошибок / Бузаджи Д. М., Гусев В. В., Ланчиков В. К., Псурцев Д. В. – Москва, 2009. – 118 с.
3. Єфименко В.А., Класифікація перекладацьких помилок та її використання для оцінки якості перекладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Mikks/2011_33/169_173.pdf.
4. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : учеб. пособие / В. Н. Комиссаров. – М. : ЭТС, 2001. – 424 с.
5. Латышев Л.К. Технология перевода / Латышев Л.К. – М. : Академия, 2008. – 317 с.
6. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода / Миньяр-Белоручев Р.К. – М. : Московский Лицей, 1996. – 208 с.
7. Правила проведення змагань з плавання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://usf.org.ua/files/Documents/Pravilazmagan.pdf>.
8. IPC Swimming Rules and Regulations 2011-2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.paralympic.org/sites/default/files/document/120727152145391_ipc+swimming+rules+and+regulations+2011+-+2014+final_v2_0.pdf.
9. Nord C. Text Analysis in Translator Training, Dollerup C. et A. Loddegaard (eds), Teaching Translation and Interpreting, Amsterdam et Philadelphie : John Benjamins, 1992. P. 274.

УДК 81-13

Щербицька В.В. (Дніпропетровськ)

ОДИНИЦЯ ОБ'ЄКТИВАЦІЇ ГЕНДЕРУ В АВТОБІОГРАФІЧНИХ ТВОРАХ

Розглянута методологічна база дослідження гендеру в художньому тексті. Виявляється різниця між вживанням термінів, які являють собою прояв гендерного чинника в художньому тексті. Доводиться доцільність використання одиниці об'єктивізації гендеру для дослідження гендерного чинника. Наводиться приклад виявлення цієї одиниці на лексичному рівні в автобіографічному тексті.

Ключові слова: гендер, маркованість, об'єктивізація, методика.

Рассмотрена методологическая база исследования гендера в художественном тексте. Выявляется разница между употреблением терминов, относящихся к проявлению гендерного фактора в художественном тексте. Доказывается целесообразность использования единицы объективации гендера для исследования гендерного фактора. Приводится пример выявления этой единицы на лексическом уровне в автобиографическом тексте.

Ключевые слова: гендер, маркированность, объективация, методика.

The article describes the methodological base of gender in a literary text. Revealed a difference between the use of terms related to the manifestation of gender in literary text. It is proved the feasibility of using of the unit of gender objectification for gender study. Also, this is an example of detection of those units at the lexical level in the autobiographical text.

Key words: gender, labeling, objectification, a technique.

Сьогодні розвиток антропоорієнтованих досліджень сприяє значущості гендерної лінгвістики. Одна з актуальних проблем даного напрямку – вивчення ролі індивідуальних характеристик людини, пов'язаних зі статтю, при аналізі мовної особистості.

Сучасна лінгвістична гендерологія перебуває на початковому етапі розвитку, на якому відбувається виявлення ступеня впливу гендерного фактора на процеси комунікації в порівнянні з іншими екстралінгвістичними факторами, апробація методик, порівняння даних, пошук відповіді на запитання про те, які саме фактори комунікативної поведінки стають релевантними в описі гендерної специфіки комунікації. Виходячи з цього ясно, що понятійний апарат лінгвістичних гендерних досліджень ще тільки формується.

Очевидно, що вивчення прояву гендерного аспекту в мові повинне бути всебічним.

На даному етапі гендерних досліджень у вітчизняній лінгвістиці вкрай мало праць, які системно відбивають домінуючі риси гендерної комунікативної поведінки.

Необхідно розробляти нові методики по вивченню гендеру, шукати нові шляхи дослідження, аналізувати різний матеріал для виявлення характерних ознак гендеру.